

بررسی رابطه اختلالات کیفیت خواب و همسر آزاری در بارداری

مینا عربزاده^۱*، کارشناس ارشد مامایی، گرایش مامایی قانونی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.

Mina Arabzadeh, Master's Degree Midwifery, Majoring Forensic Medicine, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Iran. medical1376@gmail.com

چکیده- از مهمترین نیازهای زندگی افراد که نقش اساسی در سلامت دارد، خواب می باشد. همسر آزاری به خصوص نوع جسمی و نوع جنسی آن بر کیفیت خواب اثر دارد.

روش کار: این مطالعه مقطعی در سال ۱۳۹۸ بر روی ۲۰۰ زن باردار مراجعه کننده به مراکز تابعه دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران با هدف تعیین رابطه اختلالات کیفیت خواب و همسر آزاری زنان باردار انجام شد. اطلاعات جمعیت شناختی با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته دموگرافیک- مامایی، اطلاعات مربوط به همسر آزاری با استفاده از پرسشنامه خشونت خانگی برگرفته از سازمان جهانی بهداشت و اطلاعات کیفیت خواب با پرسشنامه پیترزبورگ جمع آوری شد. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار آماري SPSS (نسخه ۲۳) و آزمون های آماری تی مستقل، کای دو و ضریب همبستگی اسپیرمن انجام شد. میزان p کمتر از ۰/۰۵ معنی دار در نظر گرفته شد.

نتیجه گیری: در این مطالعه ۳۵/۲ درصد نمونه ها کیفیت خواب نامطلوب داشتند. فراوانی نوع خشونت جسمی همسر آزاری، ۳۹/۵ و خشونت جنسی ۸۹/۳ درصد بود. بین کیفیت خواب و ابعاد همسر آزاری ارتباط آماری معنی داری وجود داشت ($p < 0/001$). ضریب همبستگی اختلالات کیفیت خواب با خشونت جسمی $r = 0/149$ و خشونت جنسی $r = 0/427$ ($p = 0/049$) بود. با توجه به رابطه مثبت اختلالات خواب با همسر آزاری، تدوین و اجرای برنامه های توانمندسازی زنان در مواجهه با همسر آزاری و خشونت موجب ارتقاء سلامت آنان و در نهایت بهبود وضعیت جامعه می شود.

کلید واژه - کیفیت خواب، همسر آزاری، بارداری

۱- مقدمه

۱۵/۱۸٪ زنان باردار با خشونت خانگی روبرو هستند [۳]. دولتیان و همکاران (۲۰۱۰) خشونت جسمی را ۲۴/۰۷٪ و خشونت جنسی را ۸۹/۱۲٪ و رهنوردی و همکاران (۲۰۱۷) خشونت جسمی و جنسی باهم علیه زنان در ایران را ۶۰/۱۳٪ گزارش نمودند [۴،۵]. از طرفی همسر آزاری در زنان باردار، بر سلامت جسمی و روانی آنان تأثیر گذاشته و سقط جنین، زایمان زودرس، وزن پایین هنگام تولد، سزارین، عفونت، کاهش استقلال جنسی و حاملگی ناخواسته پس از زایمان را افزایش می دهد (۶). مطالعات در زنان باردار دارای تجربه همسر آزاری و سوء استفاده جسمی و جنسی، سطوح بالایی از اختلالات خلقی، استرس، اضطراب و افسردگی را نشان می دهد [۷]. فشارهای اجتماعی و محیطی در زمان بارداری همراه با تغییرات فیزیولوژیک، نورواندوکرینی و سایکولوژیک، باعث کم شدن کیفیت خواب و خطر بی خوابی می شود [۸]. تحریکات فیزیولوژیک هورمونی همراه با اضطراب روانی ناشی از قربانی بودن خشونت خانگی می تواند به کمبود خواب مادر باردار کمک کند. شواهد موجود در زنان قربانی

زنان به عنوان نیمی از جمعیت جهان، در راستای نقش همسری و مادری، وقایع مختلف و مهمی را در زندگی خود تجربه می کنند. یکی از مهم ترین تجاربی که یک زن در طول زندگی خود به دست می آورد، وقوع بارداری و به دنبال آن زایمان است. در طی بارداری تغییرات فراوانی در شکل بدن، وزن و حالات روحی و روانی مادر ایجاد می شود. برخی از این حالات مانند بزرگ شدن شکم، کمردرد، تغییرات پوستی کاملاً آشکار و برخی دیگر، تغییراتی کاملاً ذهنی هستند. همراه شدن تغییرات فیزیولوژیک بارداری با عوامل مخاطره آمیز و تخریب کننده ای همچون خشونت، ناتوانی جسمی و روانی مادر باردار و آسیب پذیری وی را به همراه دارد [۱]. همسر آزاری به هر رفتار خشنی اطلاق می گردد که وابسته به جنسیت بوده و به آسیب های جسمی، جنسی، روانی و رنج زنان منجر می شود. همسر آزاری یا خشونت خانگی یکی از انواع خشونت ها می باشد که شامل سوء استفاده های جسمی، خشونت روانی و خشونت جنسی است. طبق مطالعات جمع آوری شده سازمان جهانی بهداشت از ۸۰ کشور دنیا ۳۵ درصد زنان در کل تجربه خشونت فیزیکی و جنسی را از طرف شریک زندگی خود داشتند [۲]. مرکز کنترل و پیشگیری از بیماری ها ایالات متحده گزارش داده است